

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงการพัฒนาประเทศ มีการเร่งรัดปรับปรุงในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นสังคมไทยปัจจุบันจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อุปกรณ์ทันสมัย เทคโนโลยีวิทยาการใหม่ ๆ ถูกนำมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาอย่างมากก็ตาม ไทยก็ประสบปัญหาการขาดแคลนด้านต่าง ๆ เป็นที่น่าห่วงใย อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นบางประการ ทางด้านบุคลากร การขาดแคลนครู แพทย์ ช่างฝีมือ สิ่งเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนของประชากรอย่างรวดเร็วในอัตราสูง ร้อยละ 3.3 ต่อปี เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ผู้รับผิดชอบทางการศึกษาจึงมีบทบาทอย่างสำคัญในการจัดดำเนินการศึกษา เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนที่มี ปริมาณสูงขึ้น และให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ในการผลิตคนระดับกลางที่มีประสิทธิภาพเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป²

ช่วงนี้มีอัตราระดับกลางที่ประเทศชาติต้องการ คือนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายอาชีพในสาขาต่าง ๆ กัน นักเรียนเหล่านี้ได้ศึกษาวิชาการ เพื่อนำไปประกอบอาชีพตามสายวิชาที่ตนได้เรียนมา และศึกษาวิชาความรู้ทั่วไปรวมทั้งได้รับการอบรมด้านศีลธรรม จรรยา เพื่อให้มีคุณธรรมประจำใจ มีความประพฤติดีงาม เป็น

¹The National Economic Development in Cooperation with the Institute of Population Studies, Population Growth In Thailand (Bangkok: Chula and the Ministry of Public Health, 1970), p. 2.

²กรมอาชีวศึกษา, "โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา," เอกสารของกรมอาชีวศึกษา (2511), หน้า 1.

พลเมืองดีในสังคม³ ดังนั้นหลักสูตรที่ทางกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้นักเรียนในระดับ
 ต่าง ๆ เรียน จึงได้จัดให้ครอบคลุมความรู้ดังกล่าวซึ่งปรากฏอยู่ในหมวดวิชาสังคมศึกษา

สังคมศึกษาเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลายวิชา เช่น รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์
 สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ฝึกอบรมเด็ก
 ให้รู้จักคิด รู้จักการทำงานเป็นหมู่ รู้จักตัดสินใจได้ถูกต้อง และประพฤติตนเป็นพลเมืองดี
 ในสังคม⁴ วัตถุประสงค์ของสังคมศึกษาคลายกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ

1. คำนึงสุขภาพแห่งตน ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ มีทักษะด้านการสังเกต
 การใช้ภาษา การทำงานเป็นหมู่พวก และมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน
2. คำนึงมนุษยสัมพันธ์ สังคมศึกษาช่วยให้เด็กรู้จักผูกมิตรสัมพันธ์กับผู้อื่น เคารพ
 สิทธิของผู้อื่น เข้าใจและซาบซึ้งในเรื่องมารยาทอันดีงามของสังคม บทบาทของแต่ละคน
 ในครอบครัว การทำงานร่วมกัน และการปฏิบัติตามแบบประชาธิปไตย
3. คำนึงประสิทธิภาพทางค่านิยมเศรษฐกิจ สังคมศึกษาจะช่วยให้พลเมืองรู้จัก
 ประกอบอาชีพตามความสามารถของตน มีความรับผิดชอบต่องานของตน และทำงานนั้น
 ให้ได้ผลดี
4. คำนึงความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมือง การสอนหน้าที่พลเมืองจะช่วยให้
 นักเรียนเข้าใจเรื่องความรับผิดชอบ และหน้าที่ของตนต่อสังคม และประเทศชาติ
 ในฐานะเป็นพลเมืองดี⁵

³William M. Alexander and Galen J. Saylor, Modern Secondary Education; Basic Principle and Practice (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1966), pp. 210-211.

⁴Edward A. Krug, The Secondary School Curriculum (New York: Harper and Brother, 1960), p. 300.

⁵John U. Michaelis, Social Studies for Children in Democracy (New York: Prentice-Hall, Inc., 1960), pp. 8-10.

วัตถุประสงค์ดังกล่าวจะบรรลุผลได้ของอาศัยการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญ จุดหมายในการเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่ใช่เพียงให้นักเรียนจดจำเนื้อหาวิชาที่เรียนและสอบได้เท่านั้น หากแต่มุ่งผลสุดท้ายคือ ให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและถูกต้อง วิธีการถ่ายทอดความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนเรียนด้วยความเข้าใจ สนใจขบถเรียน และนำสิ่งที่ได้รับจากขบถเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน Barth and Shermis⁶ กล่าวว่า วิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับวิชาสังคมศึกษา คือ "Inquiry" เพราะเป็นวิธีที่ครูและนักเรียนร่วมกันแก้ปัญหา ขวดยการหาหลักฐานจากที่ต่าง ๆ มาสนับสนุนหรือคัดค้านสมมติฐานที่ตั้งไว้ วิธีการนี้เหมือนกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีที่เราให้เด็กสนใจใคร่รู้ในสิ่งใหม่ ๆ เป็นคนมีเหตุผล และรู้จักแก้ปัญหา ขวดยตนเอง วิธีการแบบ "Inquiry Method" นี้เริ่มมาจากปรัชญาของ John Dewey นักการศึกษาที่สนับสนุนวิธีนี้ คือ Maurice P. Hunt and Lawrence Metcalf, Byron Massialas, Frederick Smith, C. Benjamin Cox และ Shirley Engle ถึงกระนั้นก็ยังพบว่า มีครูจำนวนไม่น้อยที่ยังคงใช้วิธีสอนแบบเดิม ขวดยการบรรยาย บอกจุด และให้นักเรียนอ่านตามในใจ และขีดเส้นใต้ข้อความสำคัญ

ผู้วิจัยมีความสนใจด้านการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะการสอนเด็กระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในภาวะวัยรุ่น ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป จึงทำการวิจัยเรื่อง "สัมฤทธิ์ผลในการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 สายอาชีพ" เพื่อศึกษาถึงข้อเท็จจริงว่าองค์ประกอบด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้าน เศรษฐกิจสังคม ตลอดจนการเรียนการสอน มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาสังคมศึกษามากน้อยเพียงใด การศึกษาองค์ประกอบด้านฐานะเศรษฐกิจสังคมด้วยนั้น เป็น

⁶ James L. Barth and Samuel S. Shermis, Social Education

เพราะองค์ประกอบนี้เป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิผลทางการเรียนของเด็ก Prescott⁷ ศาสตราจารย์ผู้อำนวยการสถาบันคนควาเรื่องเด็กแห่งมหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ได้ทำการศึกษาเรื่องเด็กติดต่อกันเป็นเวลา 30 ปี โดยใช้ความรู้ทางชีววิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยา และการแพทย์ประกอบการวิจัย ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียนดังนี้

1. องค์ประกอบทางร่างกาย (Physical Factors) ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพ ขอบกพร่องทางร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านความรัก (Love Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม (Cultural and Socialization Factors) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้าน และฐานะทางบ้าน เป็นต้น

4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน

5. องค์ประกอบทางด้านการพัฒนาตนเอง (Self-Development Factors) ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ ทักษะคตินักเรียนต่อการเรียน

6. องค์ประกอบทางการปรับตน (Self-Adjustment Factors) ได้แก่ ปัญหาการปรับตน การแสดงออกทางอารมณ์ เป็นต้น

⁷ Daniel A. Prescott, "A Report of Conference on Child Study," Educational Bulletin (Faculty of Education, Chulalongkorn University, 1961)

การวิจัยอิทธิพลขององค์ประกอบด้านฐานะเศรษฐกิจสังคม และการเรียน การสอนนี้ ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียน การสอนสังคมศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

งานด้านการเขียนและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสังคมศึกษานั้นมีผู้ทำนอมาก ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของต่างประเทศหรือของไทยเราเอง ส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัย เกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาทั่ว ๆ ไปไม่เฉพาะเจาะจง งานวิจัยเกี่ยวกับ องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนมีดังนี้

คณะครูศาสตราจารย์⁸ ได้ทำการวิจัยขั้นวิเริ่มเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ กับความสามารถในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยปรากฏว่าความ สามารถในการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภูมิหลัง (background) ของฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของนักเรียน แสดงว่าสภาพครอบครัวดี นักเรียนจะ สอบได้คะแนนดี ในปีเดียวกันนี้ ประพนม สุทธิอารมณ⁹ ทำการวิจัยเรื่องสัมฤทธิ์ผลใน การเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (สายอาชีพ) ในจังหวัดพระนครและ ชนบุรี พบว่านักเรียนหญิงมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาไทยดีกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ มีผลงานวิจัยของ สุข เกษชัย¹⁰ ซึ่งปรากฏผลว่าตัวการทั้ง 6 คือ ตัวการทางร่างกาย

⁸ "Factors Related to Achievement Among Pratom I Pupils," A Pilot Study: Educational Bulletin (Faculty of Education, Chulalongkorn University, 1964)

⁹ ประพนม สุทธิอารมณ, "การศึกษาเรื่องสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาไทยของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (สายอาชีพ) ในจังหวัดพระนครและชนบุรี" (วิทยานิพนธ์ ปรียญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506)

¹⁰ สุข เกษชัย, "การศึกษาตัวการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ นักเรียนวัยรุ่นแปดคน" (วิทยานิพนธ์ปรียญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย, 2507)

ความรัก วัฒนธรรม และการอบรมสั่งสอนทางบ้าน ความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน การพัฒนาตนเอง การปรับตัว มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่ทำการศึกษาทุกคน และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด วัฒนา พุ่มเล็ก¹¹ ทำการวิจัยเรื่องนี้เช่นกัน ผลที่ปรากฏแสดงว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน คือ นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง จะมาจากครอบครัวที่มีคามารคามี่การศึกษาดี รายได้สูง ให้คำปรึกษาเรื่องการเรียนรู้และการวางแผนชีวิต ในอนาคตของบุตร และบุตรจะเป็นผู้สนใจวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปปฏิบัติ การอ่านหนังสือ มากกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ และจากการวิจัยของ คารา ทีปะปาล¹² พบว่านักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ นักเรียนในโรงเรียนส่วนกลางมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนส่วนภูมิภาค นักเรียนชายมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสูงกว่านักเรียนหญิง นักเรียนแผนกศิลปะมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสูงกว่าแผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกทั่วไป นักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

¹¹ วัฒนา พุ่มเล็ก, "การศึกษาเปรียบเทียบขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512)

¹² คารา ทีปะปาล, "การศึกษาสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ประกอบปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513)

สำหรับเรื่องการเรียนรู้การสอนวิชาสังคมศึกษา มีผู้ทำการวิจัยและปรากฏผล
ดังนี้

พาลี แสงกิจ¹³ ได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจทัศนคติของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ สรุปผลการวิจัย คือ ชาติอุปถัมภ์ นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้ ซึ่งยังผลให้นักเรียนขาดความสนใจ ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าการที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับ เพ็ญจันทร์ ภูประเสริฐ¹⁴ ได้ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาศีลธรรม ผลปรากฏว่า อุปสรรคสำคัญในการสอนศีลธรรมคือ ครูนิยมการสอนแบบบรรยายหรืออธิบาย และครูไม่มีเวลาพอที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ควรมีการปรับปรุงหลักสูตร ประมวลการสอน และหนังสือเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกวดขันนักเรียนด้านการเรียน ความประพฤติ ส่วนตัวนักเรียนเอง ควรสนใจเรียนยิ่งขึ้น และพยายามนำสิ่งที่ได้เรียนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริง ๆ ผู้ที่ทำการวิจัยปัญหาการสอนสังคมศึกษา และได้ผลการวิจัยเช่นเดียวกับ เพ็ญจันทร์ และ พาลี คือ เขาวภา สิงหะพันธุ์¹⁵ ปัญหาที่พบคือครูขาดประสิทธิภาพ ใ่วิธีสอนแบบบรรยาย

¹³พาลี แสงกิจ, "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ประกอบปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510)

¹⁴เพ็ญจันทร์ ภูประเสริฐ, "การสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ประกอบปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513)

¹⁵เขาวภา สิงหะพันธุ์, "ปัญหาการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนช่างภาคการศึกษา 1" (วิทยานิพนธ์ประกอบปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514)

ใช้อุปกรณ์การสอนน้อย ชาคแหล่งวิทยาการและหนังสืออ่านประกอบ นักเรียนขาดความสนใจ ไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนสังคมศึกษาให้ดีขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าครูต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชา วิธีสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลให้เหมาะสม

คานทัศน์คติความชอบไม่ชอบวิชาที่เรียน ตลอดจนสื่อมวลชนด้านหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมาก มีผู้ทำการวิจัยสิ่งดังกล่าวไว้เป็นต้นว่า

ชววิช บุรีรักษ์¹⁶ ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาปีที่ 2 พบว่าเพศชายมีทัศนคติต่อวิชาภูมิศาสตร์ดีกว่าเพศหญิง และ เพชร วิชุกากร¹⁷ ทำการวิจัยปรากฏผลว่า นักเรียนส่วนมากไม่ชอบวิชาสังคมศึกษามากที่สุด เพราะเนื้อหาวิชา มากเกินไปน่าเบื่อหน่าย เรียนไม่เข้าใจ ครูสอนไม่ดี การเรียนการสอนจะบังเกิดผลดี เป็นที่น่าพอใจได้ ต้องปรับปรุงการสอน โดยมุ่งให้นักเรียนเห็นว่าวิชาที่เรียนมีประโยชน์ ต่อชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้

เรื่องอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อนักเรียนอาชีวศึกษานั้น มีผู้ทำการวิจัย และมีผลปรากฏดังนี้

¹⁶ชววิช บุรีรักษ์, "ทัศนคติของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2510 ที่มีต่อวิชาภูมิศาสตร์" (ปริญญานิพนธ์มหามัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2512)

¹⁷เพชร วิชุกากร, "ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวายที่มีต่อวิชาสังคม" (วิทยานิพนธ์ประกอบปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513)

สุคา ชำรงโชติ¹⁸ และ ประคอง นาควานิช¹⁹ ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชน พบว่า สื่อมวลชนทำให้นักเรียนเรียนวิชาสังคมศึกษาได้ดีขึ้น โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน แต่ถาทางของสมุดจักษบริการแนะนำการเลือกอ่านหนังสือพิมพ์อย่างถูกวิธี ก็จะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด

ผลงานวิจัยของต่างประเทศเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนมีดังนี้ Murfin²⁰ ทำการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่เป็นตัวอย่างประชากรจากครอบครัวชั้นสูงและชั้นต่ำ มีความแตกต่างกันในเรื่องทัศนคติต่อการเรียน คอครู โรงเรียน การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพในอนาคต ทั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมของครอบครัว และการสนับสนุนของบิดามารดา ผู้ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับอาชีพของผู้ปกครอง

¹⁸ สุคา ชำรงโชติ, "การศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509)

¹⁹ ประคอง นาควานิช, "การศึกษาการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนอาชีวศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ประกอบปริญญาตรีศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513)

²⁰ Mark A. Murfin, "A Study of the Expressed Attitudes of Children from Two Socio-economic Levels and the Relationship to Intelligence Reading Achievement" (Thesis Ph.D., Indiana University, 1952)

สภาพสังคมแวดล้อม มีผลต่อการเรียนของเด็กหรือไม่นั้น ปรากฏว่าผลของการวิจัย
ใกล้เคียงกับ Murfin คือ McQuary ²¹ และ Coster ²² McQuary พบว่า
องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์ทางเดียวกันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของเด็กทั้งสิ้น และผลการวิจัยของ Coster สนับสนุนว่าขนาดของครอบครัว ความ
สนใจในการอ่านหนังสือของสมาชิกหรือบุคคลในครอบครัวของเด็ก รวมทั้งระดับการศึกษา
ของพ่อแม่ ต่างมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลการเรียนของเด็ก สำหรับ Gill ²³
ได้ทำการวิจัยหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอิทธิพลของทางบ้านที่มีผลต่อการเรียนของเด็กอย่าง
ละเอียดลงไป โดยทำการศึกษากับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลการเรียนดีทั้งชาย
และหญิง กับเด็กที่มีผลการเรียนต่ำทั้งชายและหญิง ผลที่ปรากฏ เด็กหญิงซึ่งอยู่ใน
ครอบครัวที่แม่เป็นผู้นำหรือผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ภายในบ้าน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนสูงกว่าเด็กชายที่อยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะดังกล่าว และ Havighurst ²⁴ ได้

²¹ J.P. McQuary, "Some Relationship between Non-Intellectual Characteristics and Academic Achievement," Journal of Educational Research, 44(April, 1953), 215-228.

²² J.K. Coster, "Some Characteristics of High School Pupils from Three Income Groups," Journal of Educational Psychology, 50 (April, 1959), 50-62.

²³ L.J. Gill, "Some Nonintellectual Correlates of Academic Achievement Among Mexican Secondary School Students," Journal of Educational Psychology, 53(March, 1962), 144-149.

²⁴ Robert J. Havighurst, Conditions Productive of Superior Children Studies in Adolescence (New York: The Mac Millan Company 1963), p. 508.

ทางการศึกษาในปี 2506 พบว่าบ้านเป็นพื้นฐานในการที่จะทำให้เด็กมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงหรือต่ำ การที่เด็กอยู่ในสภาพบ้านที่ไม่ดีพอจะกลายเป็นคนปรับตัวเองไม่ได้ และไม่อาจใช้ความสามารถทางสมองของตนได้ หรือถึงแม้ว่าเด็กจะปรับตัวได้ดี แต่สภาพบ้านจะไม่ช่วยให้เด็กสำเร็จในค่านงานอาชีพ และการปลูกฝังค่านความรักจะไม่มี สำหรับเด็กเก่งซึ่งมาจากสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนที่เราให้เด็กเรียนและสนุกสนานต่อการเรียนและเกิดความต้องการความสำเร็จ Alexander²⁵ ทำการวิจัยเรื่อง "The Marking System and Poor Achievement" ปรากฏผลว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ มักมาจากบ้านที่มีบรรยากาศทางอารมณ์ซึ่งไม่มีความสุข เด็กมีเพื่อนน้อย และเพื่อนเหล่านี้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน รู้สึกว่าตนเองมีปัญหาน้อย ไม่มีความสุขชอบงานที่ไม่ใช้วิชาการมากกว่างานด้านวิชาการ มีความทะเยอทะยานน้อย และมีความคาดหวังเกี่ยวกับตัวเองต่ำ ในปี พ.ศ. 2503 Long²⁶ ทำการวิจัยผลที่ได้ปรากฏว่าตรงข้ามกับบุคคลอื่นที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือนิสิตที่มาจากครอบครัวเกษตรกร ช่างไรฝีมือจะประสบความสำเร็จในการศึกษา ขณะที่นิสิตจากครอบครัวระดับอื่นมักจะเรียนไม่จบ

²⁵Eugene D. Alexander, "The Marking System and Poor Achievement," Readings in Educational Psychology (New York: The World Publishing Company, 1967), pp. 45-6.

²⁶David E. Long, "A Study of Socio-Economic Status as Related to Various Characteristics of Selected Student at Indiana University, Fall 1960" (Thesis Ed. D. Indiana University, 1961)

ต่อมาในปี 2510 Sukhendra LAL Chopra²⁷ ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของอาชีพบิดามารดากับสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนในอินเดีย ผลปรากฏว่าอาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับคะแนนของนักเรียน ค่าจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน แสดงว่าผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ของบิดามารดา James Edgar Hedgebeth²⁸ ทำการศึกษาว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน สถานะทางสังคม ทัศนคติทางการศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของนักเรียนนิโกรและผิวขาว จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเรื่องเผ่าพันธุ์หรือไม่ ผลปรากฏว่านักเรียนผิวขาวจะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (significance) มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (significance) และมีทัศนคติต่อการศึกษามากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ (significance) แต่ทั้งนี้ทั้ง 2 กลุ่ม คือ ผิวขาว และนิโกร ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องความนับถือตนเองในทุกโรงเรียนที่ทำการศึกษาวิจัย

27

Sukhendra LAL. Chopra, "Parental Occupation and Academic Achievement of High School Students in India, The Journal of Educational Research, Vol. 60, Number 8, (April, 1964), 359-361.

28

James Edgar Hedgebeth, "The Relationship of Self and Academic Attitudes and Academic Achievement of Negro and White Students to School Racial Composition: An Exploratory Study," Dissertation Abstracts International, Vol. 30, Number 8, p. 5846 A.

งานวิจัยด้านการเรียนการสอน มีผู้ทำการวิจัยดังนี้

ปี พ.ศ. 2510 Robert Evan Anderson ²⁹ ได้ทำการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มทดลองใช้เครื่องช่วยสอนเป็นทิวทัศน์ กับกลุ่มทดลองที่ใช้เครื่องช่วยสอนจำกัด และศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ผลปรากฏว่า

1. กลุ่มจำกัดอุปกรณ์ จะมีสัมฤทธิ์ผลเกี่ยวกับทักษะวิชาภูมิศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ใช้อุปกรณ์เป็นทิวทัศน์ และกลุ่มควบคุม

2. กลุ่มจำกัดอุปกรณ์การสอนมีสัมฤทธิ์ผลเกี่ยวกับทักษะในวิชาภูมิศาสตร์มากกว่ากลุ่มที่มีอุปกรณ์การสอนทิวทัศน์และกลุ่มควบคุม และมีหลักฐานบางประการแสดงให้เห็นว่า การฝึกอบรมมีผลสำหรับครูในกลุ่มที่จำกัดอุปกรณ์การสอน

ต่อมา Obaidur M. Rahman ³⁰ ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเกี่ยวเนื่องของประสิทธิผลของอุปกรณ์การสอนในการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับเกรด 4, 5 และ 6 ผลปรากฏว่าวิธีใช้โครงการในการสอน ให้นักเรียนมีส่วนในการเตรียมบทเรียนได้ผลดีกว่าวิธีบรรยายในเกรด 4 วิธีใช้โครงการสอนดีกว่าใช้หนังสือและอุปกรณ์ที่ขอมานี้ในเกรดที่ 5 อย่างไรก็ตามในเกรด 5 และ 6 ไม่มีค่าแตกต่างระหว่างวิธีใช้โครงการสอน และวิธี

29

Robert Evan Anderson, "An Investigation of Geographic Skills Achievement of Sixth-Grade Pupils," Dissertation Abstracts, Vol. 27, Nos. 7-9 (Jan-March, 1964), pp. 2404-15-B.

30

Obaidur M. Rahman, "Effectiveness of Instructional Materials in Teaching Social Studies in Grades 4-5 and 6 in Schools of Dacca, Pakistan," Dissertation Abstracts, Vol. 30, Nos. 1-2 (July-August, 1969), p. 606 A.

ใช้ตำราเรียนและอุปกรณ์ที่จัดซื้อมา บุคคลอีกคนหนึ่งที่ทำการศึกษาเรื่องเดียวกัน Rahman คือ Lena R. Lang Zappo³¹ เขาทำการศึกษาในปี พ.ศ. 2511 เกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโปรแกรมการฝึกอบรมทักษะในการอ่านสังคมศึกษา และสัมฤทธิ์ผลของวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 7 ผลการวิจัยปรากฏว่าครูที่ได้รับการอบรมเรื่องวิธีสอน ทักษะการอ่าน สังคมศึกษาตามทฤษฎีของ Jerome Bruner มีส่วนช่วยให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาสังคมศึกษามากกว่านักเรียนที่เรียนจากครูที่ไม่ได้รับการอบรมทักษะนี้ สำหรับการศึกษาแนวโน้มนั้น ความเปลี่ยนแปลงของสังคม การพัฒนาเกณฑ์ในการปรับปรุงหลักสูตร และการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษานั้น ผู้ทำการวิจัยคือ Billy Gene Reynolds³² ผลการวิจัยปรากฏว่าแนวโน้มนั้นของสังคมศึกษาค้นหลักสูตรยังอยู่ในวงแคบ มีโรงเรียน 2-3 โรงเรียนเสนอข้อวิชาใหม่ ๆ รวมทั้งวิชาสังคมศึกษา ค้นคว้าครูอุปสรรคที่ทำให้ครูคิดปรับปรุงการเรียนการสอน ไม่ใช่ คือไม่มีเวลาเพียงพอ ค้นคว้าวิธีสอน ครูมุ่งสอนให้นักเรียนจำเนื้อหา มีครูเป็นจำนวนน้อยใช้วิธี inquiry, case study การใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน และหนังสืออ่านประกอบเกือบจะไม่มีเลย การเลือกหนังสือเป็น text book ขึ้นอยู่กับความพอใจของครู 70% ของครูทั้งหมดชอบให้มีการอบรม ที่มีการสาธิตวิธีสอนสังคมศึกษาใหม่ ๆ

³¹ Lena R. Lang Zappo, "The Relationship between an In-Service Training Program of Social Studies Reading Skills and the Social Studies Achievement of Seventh Grade Students," Dissertation Abstracts, Vol. 29, Nos. 7-8 (Jan.-Feb., 1969), p. 2460 A.

³² Billy Gene Reynolds, "Social Studies Practices in Selected Secondary Schools in East Tennessee," Dissertation Abstracts International, Vol. 30, No. 11 (May, 1970), p. 479 A.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผล (Achievement) ทางการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 สายอาชีพ ในนครหลวงกรุงเทพธนบุรี แยกตามเพศ การเรียนการสอนและฐานะทางเศรษฐกิจสังคม

เพื่อศึกษาอิทธิพลของฐานะเศรษฐกิจ การเรียนการสอน ที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 สายอาชีพ ในนครหลวงกรุงเทพธนบุรี

สมมุติฐานของการวิจัย

ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม และการเรียนการสอนที่ต่างกัน จะมีอิทธิพลทำให้สัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียนแตกต่างกันด้วย

ขอทดลองเบื้องต้น

คะแนนที่เก็บรวบรวมจากผลการสอบไล่วิชาสังคมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีความเชื่อถือได้ตามการวัดความสามารถในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ม.ศ.5 สายอาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 สายอาชีพ ในนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ในปีการศึกษา 2514 จำแนกตามประเภทของโรงเรียนและเพศของนักเรียน

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์วัดระดับฐานะทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัว โดยอาศัยสถิติการสำรวจค่าใช้จ่ายของครอบครัวในจังหวัดพระนครและทั่วประเทศ พุทธศักราช 2506 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี³³ ประกอบกับวิธีแบ่งชั้น

³³สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, สถิติการสำรวจรายการใช้จ่ายของครอบครัว พ.ศ. 2506 (พระนคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2506)

ในสังคมไทย³⁴ เป็นพื้นฐานนำมาประมวลเป็นเกณฑ์ในการวัดความแตกต่างของระดับฐานะทางสังคมเศรษฐกิจของประชากรได้ดังนี้

1. ครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมเศรษฐกิจระดับสูง บิดาหรือหัวหน้าครอบครัวจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ อย่างน้อยที่สุด 2 ประการคือ

1.1 ระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป

1.2 ลักษณะอาชีพ เป็นผู้ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพ ผู้จัดการ และวิชาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับสูง ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ ตั้งแต่ชั้นพิเศษ หรือเทียบเท่าขึ้นไป นักการเมืองที่มีอำนาจ นักวิชาการที่มีชื่อเสียง ครูอาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย เจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ทั่ว ๆ ไป (รายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป)

1.3 รายได้ โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว จะต้องมียาได้ตั้งแต่ 6,200 บาทต่อเดือนขึ้นไป

2. ครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมเศรษฐกิจระดับกลาง บิดาหรือหัวหน้าครอบครัวจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ อย่างน้อยที่สุด 2 เกณฑ์คือ

2.1 ระดับการศึกษา สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป จนถึงระดับปริญญาโท

2.2 ลักษณะอาชีพ เป็นผู้ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพที่เกี่ยวข้องในระดับกลาง คือเป็นข้าราชการพลเรือน หรือทหาร หรือตำรวจ ตั้งแต่ชั้นตรีขึ้นไป จนถึงชั้นเอก หรือเทียบเท่า ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว นักธุรกิจ ทอคา เจ้าของร้านขนาดกลาง นักหนังสือพิมพ์

³⁴ไพฑูริย์ เครือแก้ว, ลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนาชุมชน (พระนคร: หน่วยงานส่วนจำกัดการพิมพ์เกอกูล ท่าเขียวไชกา บางกระบือ, 2506)

2.3 รายได้ ระหว่าง 1,600 บาท ถึง 6,100 บาท

3. ครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมเศรษฐกิจระดับต่ำ บิดาหรือหัวหน้าครอบครัว จะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ อย่างน้อยที่สุด 2 ประการคือ

3.1 ระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผู้ที่มีได้รับการศึกษาสายสามัญ

3.2 ลักษณะอาชีพ เสมียนพนักงาน และคนขายของขององค์การและห้างร้าน กรรมกรมีฝีมือ ช่างและคนปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต คนงานที่มีโชช่างฝีมือ ผู้ให้บริการอื่น และผู้ให้บริการในครอบครัว ชาวบ้าน ชาวนา และชาวสวน ขนาดเล็ก

3.3 รายได้ ไม่เกิน 1,500 บาทต่อเดือน

สำหรับการเรียนการสอน แบ่งได้เป็น 3 แบบ

1. การเรียนการสอนแบบครูอธิบายข้อความทางตอนเพิ่มเติม ให้นักเรียนอ่านตามหนังสือเรียน และบอกให้นักเรียนจด

2. การเรียนการสอนแบบมีการอธิบายซักถาม ครูยกตัวอย่างเปรียบเทียบ เพื่อให้เรื่องราวที่สอนเห็นจริงยิ่งขึ้น และให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมจากที่สอนและทำรายงานส่ง

3. การเรียนการสอนแบบอภิปราย เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนในการเรียนการสอน และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจคลาดเคลื่อนบ้าง เพราะไม่ได้ศึกษาสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนทุกคน หากแต่ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง และไม่ได้ทำการศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบทุกด้าน คงเน้นเพียงค่านฐานะเศรษฐกิจสังคม และค่านการเรียนการสอนเท่านั้น

คุณค่าของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความสามารถในการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้น ม.ศ. 5 สายอาชีพ ปีการศึกษา 2513
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสังคมศึกษากับองค์ประกอบค่านต่าง ๆ
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปประกอบการปรับปรุงหลักสูตร วิธีสอนนักเรียนในระดับนี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

คำจำกัดความ

สัมฤทธิ์ผล (Achievement) หมายถึงความสำเร็จความคล่องแคล่ว และความชำนาญจากการฝึกหัดอบรม หรือความรอบรู้อันเกิดจากการศึกษาเล่าเรียน

สัมฤทธิ์ผลในการเรียนสังคมศึกษา หมายถึงความรู้ ความชำนาญที่ได้รับจากการเรียนสังคมศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ถือเอาคะแนนสอบไล่วิชาสังคมศึกษาชั้น ม.ศ. 5 เป็นการแสดงถึงสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนในชั้นนี้

ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม (Socio-Economics) หมายถึงสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางการเงิน การประกอบอาชีพ การศึกษาและสังคมที่เกี่ยวข้องของ โคนแคว้น ชุมชน โรงเรียน

ระดับฐานะทางเศรษฐกิจสังคมกลุ่มสูง หมายถึงครอบครัวที่บิดาได้รับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป เป็นผู้ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพ ระดับสูง มีรายได้เดือนละ 6,200 บาทขึ้นไป

ระดับฐานะทางเศรษฐกิจสังคมกลุ่มกลาง หมายถึงครอบครัวที่บิดาได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป จนถึงระดับปริญญาโท เป็นผู้ปฏิบัติงานอาชีพ วิชาชีพ ระดับกลาง รายได้ตั้งแต่ 1,600 ถึง 6,100 บาท

ระดับฐานะทางเศรษฐกิจสังคมกลุ่มต่ำ หมายถึงครอบครัวที่บิดาได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผู้ที่มิได้รับการศึกษาสายสามัญ ปฏิบัติงานอาชีพระดับต่ำ รายได้ไม่เกิน 1,500 บาทต่อเดือน

การเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบที่ 1 คือการเรียนการสอนที่ครูอธิบายและบอกจุด

การเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบที่ 2 คือการเรียนการสอนที่มีการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย และให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม

การเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบที่ 3 คือการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผน มีการอภิปราย และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น